

Hvad skal vi med kirkegårde?

Af Karen J. Klint

Kirkeordfører for Socialdemokraterne

Min mand er meget afklaret omkring, at han vil i Vejle Fjord, når den tid kommer. Men han kan godt lide at gå ture på en kirkegård. Gjorde det så sent som i går, så hvad var mere nærliggende end at stille ham spørgsmålet: Hvorfor skal vi have kirkegårde?

Ikke for min skyld, lød svaret – jeg vil jo ikke ned der.

Nej, men du kan jo godt lide at gå der, hvorfor?

Ja, det giver ro – og det er interessant at læse stenene og se de forskellige grave.

OK, skal en kirkegård være smuk, eller bruger vi for mange penge på den?

Den skal være smuk og ikke ligne en engelsk, hvor højt ukrudt og plastikblomster vælter rundt mellem de skæve sten. Det skal være rart at komme der – det har man brug for. Så må det koste det, det skal.

Jeg tror, han rammer plet, når han siger, en kirkegård skal give ro. Det har man brug for både i sorgens stund og senere, når man bare har lyst til at mindes eller følge slægters gang fra den tid, hvor en slægt var mindre mobil end i dag. En kirkegård skal derfor både være smuk, ren, lys og have bænke med udsigt over gravene, så man kan sidde en tid og nyde roen.

Kirkegården er udtryk for respekt

Jeg håber, at menighedsrådene holder fast i, at kirkegårde skal være smukke og rene. Jeg ved godt, mange ønsker en omprioritering, så penge fra udenomsarealer bruges til "mere kirke", hvormed der menes flere timer til præst / forkyndelse. Ikke at jeg ikke ønsker bedre vilkår til præsten, men hvorfor skal det være på bekostning af kirkegården?

Hvad er mere respektfuldt over for en afdød end et sted, hvor vedkommende kan mindes i omgivelser, der gør det rart for de efterladte at mindes? Vi kan også vende det om og spørge:

hvad er mere respektfuldt over for de efterladte, end at deres kæres hvilested er smukt og velholdt?

Dø skal vi alle. Vi oplever også alle at være "efterladt". Så vi har fælles sag om at bevare holdningen, at smukke gravsteder er en kultur, der bygger på respekt. Også selv om det koster.

Fremtidens grav er ikke kun i jorden

Der findes mange varianter af jordgrave – men hvor varieret/standardiseret skal en dansk grav være? Og hvem skal bestemme, hvad der er god gravkultur?

Vi ser mange individuelt udsmykkede jordgrave. Det er der intet nyt i. Tidligere var særpræget nok mere i form af valget af stenen, kunstværket på den, beliggenheden på kirkegården og af personligt hegn frem for den traditionelle, levende hæk. Nu ses lysudsmykninger, personlige breve, legetøj, symboler og anonyme eller prangende stene.

Men vi ser også ønsket om at få urnen med, når man flytter. Færre og færre bliver boende i sognet i flere generationer, men behovet for sorgbearbejdning og det at mindes, er det samme. Afstanden mellem de levende og de afdøde kan rent fysisk blive et problem. Ergo må gravskikke følge?

Derfor tror jeg, efterspørgslen på let tilgængelige grave såsom vandalsikrede urnemure vil stige.

Rent etisk og praktisk vil det at flytte en urne fra en mur til en anden være lettere at håndtere end at grave en urne op af jorden.

Urnemure og urnehaller er ikke en ny opfindelse. Men at indrette dem ud fra kravet om, at det gør urnen lettere at tage med, er en ny præmis.

Neutral begravelsesplads

Egentligt hedder alle grave en begravelsesplads, også kirkegården. Men i dag er det faktisk sådan, at vi siger kirkegård om de fleste grave, også selv om de ikke ligger ved en kirke.

Uanset om man er medlem af folkekirken eller ej, har man været velkommen på kirkegården.

Men man kan vel ikke fortænke andre i, at man godt vil have et alternativ til kirkegården eller til det at få sin aske i havet. Man vil have et ikke indviet gravsted.

Det har vi heldigvis fået – nemlig en urneskovgravplads, hvor man forlods kan udvælge sig et træ. En smuk tanke, der ikke bare er et resultat af, at man ikke tror, de efterladte ikke vil give én en pæn grav.

Det smukke ligger i, at man ser døden åbent i øjnene, vælger sin grav og forbereder sig i tide. På den måde bliver gravstedet noget endnu mere personligt, for træet er valgt og et man kan forholde sig til, mens man lever. Det udvider kulturbegrebet omkring gravstedet, der nu er personens eget valg.

Det neutrale skal sikre, at disse nye begravelsessteder er tilgængelige for alle. Vi er jo naboer, mens vi lever – så det kan vi vel også være efter døden! Og den religiøse ceremoni er afviklet før kremeringen og i respekt for den enkeltes tro eller fravær af tro.

De ensomme begravelser

Jeg bliver trist til mode, når jeg læser om det stigende antal medmennesker, der ikke har nogen pårørende til at deltage i begravelsesceremonien. Ikke kun fordi de ikke vil betale, men fordi antallet af ensomme/familieløse borgere er stigende. Der er sådan lidt Jens Vejmand over nogle af dem. Ingen respekt i livet giver heller ingen respekt i døden.

Vi ved ikke engang, om de vil i jorden, i havet eller i skoven. Det lader vi så kommunen bestemme, hvis den skal betale. Er det god begravelseskultur? Eller burde vi tage den opgave på os som kirke?

Bliver deres gravsted noget anonymt og langt væk fra et kulturbegreb? Hvis ja, er det så udtryk for moderne næstekærlighed? Eller blot en konsekvens af ren økonomitænkning?

God kirkegårdskultur

Jeg går nogle gange tur på en begravelsesplads, hvor flere trosretninger har deres grave. Gravene vender de retninger, de skal. Men gravstedsudsmykningen smitter af hen over trosforskellene.

Det synes jeg er god gravkultur. Det at lære af naboen stopper ikke ved døden. Det er god kultur.

En god kirkegård er en begravelsesplads, som vi alle holder af at gå tur på. Det er en, hvor man føler sig velkommen og hvor man får ro i sindet. En hvor der både er styr på de enkelte gravafsnit, så de ligger som smukke perler på en snor. Hvor de enkelte grave enkeltvis er præget af udsmykning i respekt for den, der ligger i graven. Hvor vi giver plads til fornyelse og viser tolerance – uden at vi laver kirkegården om til et lys-show, der netop er det modsatte af ro. Den ro, der så vigtig at bevare på netop en gravplads.

Nivå Kirkegård, fra årsmødet 2008.
Fotos: Charlotte Skibsted og Mette Fauerskov.

